דרך צל
המרכז לייעור עירוני ולהצללה
ILGBC
המועצה הישראלית לבנייה ירוקה

הנחיות כלליות לעיגון עצים

עיגון עצים צעירים לאחר נטיעתם קריטי להתפתחותם התקינה. תכלית העיגון היא לשמור על העץ ישר ויציב לאורך תקופת ההתבססות שלו באתר הנטיעה, תוך מתן אפשרות לתנועה בתגובה למשבי רוח וליצירת מערכת שורשים ושלד "המודעים" לכוחות הפועלים עליהם.
עצים שאינם מעוגנים כראוי עלולים להפוך למפגע עירוני. עיגון איכותי מגדיל באופן משמעותי את הסיכוי להתפתחות תקינה של העץ ומפחית את הצורך בתחזוקה דחופה. כך, העיגון מסייע לצמצם הוצאות עתידיות על גיזום או מערכות תמיכה ומאפשר למקסם את התועלת שניתן להפיק מהעץ – יצירת צל איכותי ורציף.

עקרונות העיגון

- מבנה חזק ויציב שמקיף את העץ.
- מעוגן לקרקע במרחק מינימלי של 30 ס"מ מגזע העץ.
- מחובר ברצועות גמישות לגזע מ-3 כיוונים לפחות.

צילום: שי כץ

דוגמה מומלצת: שלוש סמוכות בצורת משולש

עיגון העץ ייעשה באמצעות שלוש סמוכות, המחוברות ביניהן בצורת משולש ומעוגנות על ידי נעיצת שליש מאורכן בקרקע במרחק 30 סנטימטרים מגזע העץ או ממגן עץ ממתכת. הסמוכות יהיו בעלות פרופיל עגול או מרובע, בקוטר של כ-7.5 סנטימטרים ובעלות חתך אחיד לכל אורכן. יש לחבר בין שלוש הסמוכות על ידי קושרות המקבעות את המבנה המשולש ומונעות קריסה שלהן.

החיבור בין הסמוכות לגזע יתבצע בגובה של שליש עד מחצית מגובה העץ, באמצעות רצועה רחבה או גמישה. חיבור זה מאפשר לחופה לנוע בחופשיות בתגובה לרוח, תוך שמירה על יציבות וזקיפות העץ. הרצועות הנפוצות ביותר הן רצועות רחבות - יציבות אך סטטיות, ואינן מגיבות לתנועת העץ. אפשרות נוספת היא שימוש ברצועות גמישות - יתרונן בכך שהן מאפשרות תנועה עם העץ ומסייעות להתפתחות טבעית ובריאה יותר. רצוי לקבע את הרצועות לסמוכות או לקושרות על מנת למנוע "גלישה" שלהן למטה ובכך לאבד את יעילות העיגון.

צילום: יובל דב ז'אן

עיגון סטטי עם שלוש סמוכות מחוברות התומכות זו בזו ומספקות תמיכה טובה לעץ

צילום: אביאל ילינק

עיגון באמצעות שתי סמוכות ושתי רצועות - קשירה רופפת, סמוכות לא יציבות, עץ עקום. לא מספקות תמיכה טובה לעץ

חיגור העץ

חיגור העץ הוא תופעה נפוצה מאוד במרחב העירוני שעלולה להיגרם עקב עיגון שגוי או עיגון שהוזנח. החיגור עלול לגרום לבעיות במערכת ההובלה של העץ וכן לכשל מבני, בשל נקודת החולשה המתפתחת באזור זה.

צילום: יובל דב ז׳אן

חיגור בעץ בוגר

צילום: יובל דב ז׳אן

חיגור כתוצאה מחיבור במבוק לתמיכה בעץ צעיר

ניתוק הסמוכות והרצועות

עיגון עצים צעירים מהווה מערכת תמיכה זמנית שמטרתה לתת מענה ליציבות העץ עד להתבססות מערכת השורשים. לאחר שהעצים התבססו בקרקע והם יציבים בזכות עצמם, יש לנתק את הסמוכות ורצועות הקשירה, **בכפוף לפיקוח ולבדיקה תקופתית**. פרק הזמן להסרת העיגון משתנה בין מיני עצים ותלוי גם בעונת הנטיעה ובתנאי הגידול.

הופק על ידי דרך צל – המרכז לייעור עירוני ולהצללה, המועצה הישראלית לבנייה ירוקה | 2025
כתיבה: יובל דב ז׳אן, מנהל תחום רשויות מקומיות, אגרונום ואילנאי, דרך צל
ייעוץ מקצועי: שי כץ, אגרונום ואילנאי

מטבע הדברים, המידע וההמלצות המובאות במסמך זה אינם מידע מלא ושלם המתאים לכל המקרים. השימוש במידע הינו באחריות המשתמש בלבד. אין לראות בהמלצות אלו התחייבות לתוצאה כלשהי, והן עשויות להשתנות בהתאם לנסיבות, נתונים נוספים או שיקול דעת מקצועי. העמותה אינה נושאת באחריות לכל נזק ישיר או עקיף שייגרם כתוצאה מהסתמכות על המידע במסמך זה.